

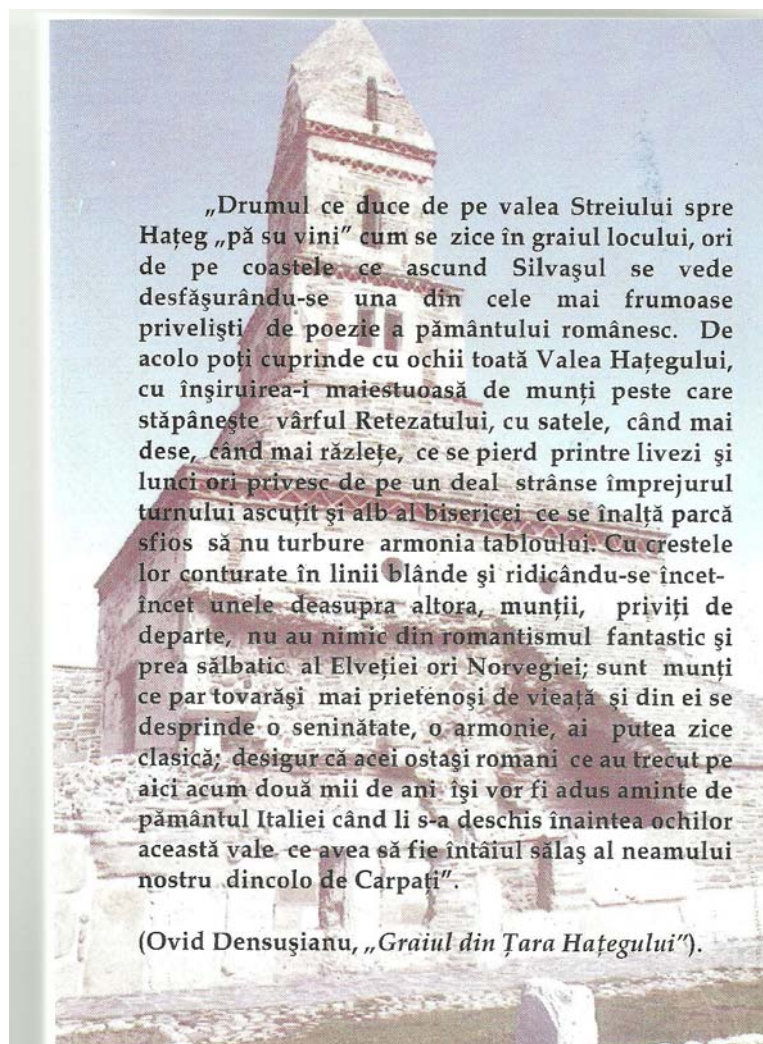
CONSTANTIN STANCU

**LECTȚIA DISCRETĂ DE UMOR ȘI VIAȚĂ
ÎN
SCRIERILE LUI RADU IGNA
DIN
HAȚEG**

**EDITURA ONLINE hatzegworld, câteva
cuvinte ca semn**

HAȚEG, IULIE 2010

1. ÎN LOC DE ÎNTRUDUCERE, COPERTA A-IV-A A CĂRȚII VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI DE RADU IGNA

2. POEZIA PĂMÂNTULUI

Radu Igna se întoarce cu fața spre Țara Hațegului, privește dincolo de dealuri și de Muntele Retezat, caută valul care a modelat această țară din țară, ascultă cumva cerul și

ascultă pământul pentru a descoperi tainele care au fost, care sunt și care vor fi peste albastrul acesta de Țara Hațegului rupt din oglinzile muntelui .

Scriitorul a strâns în inima sa, în pagini de caiet de elev silitor, date despre oameni, vârtoarea faptelor, scrierile cronicarilor despre o zonă mirifică a României. A avut răbdarea de aduna, de a căuta, de a studia și de a fixa pentru viitor imaginea unui loc în care s-au întâmplat atâtea și în care oamenii au găsit vocația de a trăi românește în stil propriu, la confluența Banatului cu Transilvania și Valea Jiului, aproape de Mureș, pe valea Streiului, sub umbrele adânci luminoase ale Retezatului.

Ajuns la o vârstă a viziunii calme Radu Igna pune în cartea sa „**VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI** „ – Editura „ Gligor Hașa „ , Deva – 2009, istoria spirituală a locului, acel loc în care istoricii au lăcrimat și în care nu pot tăgădui fenomenul românesc într-o zonă magnetic spirituală și în care te poți pierde sub ninsori de poveste, există doar posibilitatea de a găsi ieșirea prin cer, ca să-l parafrazăm pe Marin Sorescu.

Autorul are o notă, un fel de epistolă pentru cititor și pentru locuitorul Hațegului, în care pune degetul pe rana istoriei și spune lucrurilor pe nume: „ *Eu cred că viața noastră are sens atunci când luptăm împotriva uitării* „, apelând la un citat din **Emilian Ezechil**.

Dar cuvintele autorului spun cumva mai mult: „ *Uitarea, ceața ce se lasă cu fiecare zi peste ziua ce a trecut.* „

În căutarea sa, Radu Igna redescoperă o țară frumoasă și spiritul locului ce vine de undeva de departe, străjuită de râuri de munte, de păduri care te învăluie, de muntele care te înalță doar privind la el. Hațegul are un fel de vocație, de cetate de țară.

Scriitorul a căutat să fie obiectiv și a adunat cât mai multe însemnări, cât mai multe cărți despre acest loc și a descoperit că multe personalități au pus ceva din viața lor, ceva din timpul și necuvintele lor în cărți care au reflectat spiritul Țării Hațegului, că oamenii au fost credincioși și până la urmă acea zvârcolire de credință a făcut să conviețuiască la un loc ortodocși, catolici, greco – catolici sau reformați și să lase semne că se poate și altfel, un fel de zonă liberă a credinței, poate unică pe harta creștină a lumii.

Cartea începe cu acele **cărți** care au strâns în cuvinte taina ținutului, apoi sunt note despre cărțile unor importante personalități care au descoperit zona cu interes și bucurie: **Condica Hațegului, după Nicolae Iorga, Hațegul așa cum apare în Cronica**

Banatului scrisă de Nicolae Stoica de Hațeg, continuă cu plângerea călugărului Efreem pentru mânăstirea Prislop.

Radu Igna caută esența vremurilor: istoria vicariatului greco- catolic, sau istoria specifică locului la începutul evului mediu românesc, pentru a face o călătorie cu **Romulus Vuia** prin ținut și prin zona vecină a Pădurenilor, insistă pe călătoria făcut de **Aron Densușianu** cândva, sau pe **graiul** locului pus în evidență de **Ovid Densușianu**, pentru a prezenta **modelul hațegan** așa cum l - a văzut Adrian Andrei Rusu.

Preocuparea lui Radu Igna pentru zonă a mers mult mai adânc, a prezentat obsesia colonelului **Zagoriț** pentru Țara Hațegului ca locul unde a fost Sarmizegetusa lui Decebal, sau pe strădaniile unui arheolog aproape necunoscut care a trăit în vatra Hațegului, **Hristache Tatu** care a căutat mărturii despre istoria dacilor aici, la intersecția marilor bulevarde ale istoriei.

Eroismul românilor a fost reflectat **în istoria unui batalion de vânători de munte**, o istorie a militarului român care biruie timpul, vremurile, tradiția și moartea într-un mod special.

Despre aprovizionarea cu apă în Dacia romană a scris **Gică Băieștean**, arătând tehnici sau soluții pentru viața civilizată din Dacia romană, ca efect al puterii care știe ce vrea într-o provincie care lupta continuu, până la autodistrugere.

Epoca din anii 1950 – 1960 este pusă în evidență și în contrast cu marile perioade ale istoriei prin **registrele simple** ale unui inspector școlar, spiritul contorsionat al vremurilor apare din procesele verbale ale unor funcționari care erau presați de politic să facă lucruri contrare istoriei. E un mod de abordare simplu și relevant, viața a lăsat urme în marea arhivă a lumii.

Această panoramă a zonei a fost atent studiată de Radu Igna și ne prezintă esența, uneori descoperă lucruri contradictorii și refuzate de vremuri, prin cărți aruncate la deșeuri, la topit, le recuperează cu dragoste pentru că era ceva mirific, fascinant: pântecul istoriei unde s-a format poporul român. Au fost ani buni în care Radu Igna a strâns date, cărți, scrieri unele nepublicate și care nu ar fi avut șansa să fie publicate înainte de 1989, a avut răbdarea de a se împotrivi uitării, a prins portretul unui **anonim** ca Mihai Baiu, ce a lăsat manuscrise în urma sa, mult mai interesante decât scrierile de rutină de astăzi.

Dar autorul pune în evidență și operele unor importanți scriitori care au scris despre țara aceasta, de la **Jokai Mor** cu povestea mitul lui Față Neagră, de la **Gligor Hașa** care a scris despre tainele istoriei poporului dac, punând, apoi, în evidență amintirile silvășene ale lui **Cecilia Terezia Bolchiș - Tătaru**, prezentând mișcarea literară a poezilor de Hațeg ca **Romulus Constantinescu, Ionel Amărieștii sau Ionel Drăgănescu**.

Nu sunt uitate ziarele care au apărut la Hațeg, ca **Arena, Columna sau Cuvântul adevărului**.

Chiar și **fotografiile** sunt amintiți, cei care au prins clipa de aur a țării în fotografii memorabile: **Aurel Anca sau Horvath Josef**, ori pictorii care au adus un strop de viață în culoarea anotimpului de Hațeg precum **Gulie Gheorghe sau Vasiloni Drăgălin**.

Inspirat, autorul încheie cu o notă de prezentare a cărții, în limba română și limba engleză.

Ca un mit al omului de Hațeg se evidențiază **Ioan Munteanu**, memorandist din zonă, judecat de puterile vremii pentru că a difuzat Memorandumul Românilor în zonă într-o vreme grea pentru români, în anii 1892, sub guvernare străină. Eroul, aproape anonim, are doar o **cruce** în cimitirul din Hațeg, semn că a trăit aici și a murit demn, că a rezistat procesului politic de la Cluj din anul 1894 și că la întrebările judecătorului a răspuns simplu în logica românului care se vrea liber, alături de marile personalități care au luptat pentru istoria românilor în stil românesc ca **dr. Ioan Rațiu**. Meritoriu pentru Radu Igna sunt acele pasaje extrase din procesul care a avut loc la Cluj ca un moment de demnitate și iluminare a intelectualului român la vreme de cumpănă pentru istoria neamului. Autorul a stăruit mult până să poată ajunge la acele dosare de la Cluj în care era prins în stilul justiției vremii viața oamenilor, a memorandiștilor.

Autorul cărții scrie: ” *Până când a trăit Ioan Munteanu ? Am apelat la arhivele orașului. Nu există date din acea vreme. A trăit oare pe vremea Marii Uniri din 1918 ? Posibil. Ar fi împlinit 73 de ani, judecând că s-a născut în 1845. Și ce s-a întâmplat în viața lui de la întoarcerea de la Cluj ? Cu siguranță, nu a fost primit cu urale ...*”

Dar cartea aceasta de aducere aminte și învățătură a profesorului pentru elevul necunoscut din România, începe cu un pasaj scris de Ovid Densușianu : „ *Drumul ce duce de pe vale Streiului spre Hațeg „ pă su vini „ cum se zice în graiul locului, ori de pe*

coastele ce ascund Silvașul se vede desfășurându-se una din cele mai frumoase priveliști de poezie a pământului românesc ,,

Cartea merită citită pentru că **poezia locului** ne face mai buni, iar un răsărit de soare în aerul rece de munte din Țara Hațegului pictează o lumină ireală peste cei ca au fost, ce sunt, ce vor fii ...

Constantin Stancu

Poet

Hațeg, iunie – iulie 2009

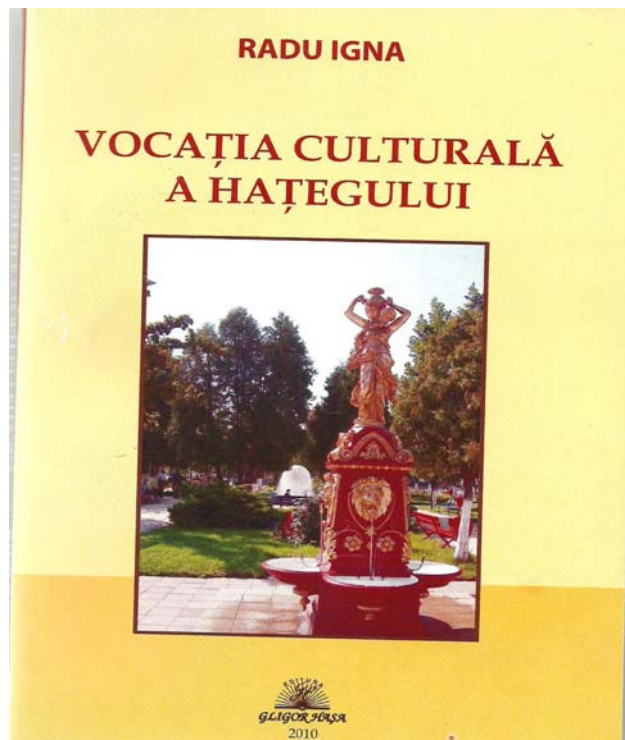

Foto: COPERTA CĂRȚII SCRISE DE RADU IGNA

3. RUDI

Pe Radu Igna l-am cunoscut în sens spiritual mai ales după ce a ieșit la pensie, când și-a publicat scrierile, romane sau schițe, când a dezvăluit în cărțile sale o lume interesantă, profundă, dar dureros de reală.

Mi-a fost profesor, dar atunci nu am înțeles.

Ulterior am înțeles că trebuie să te bați pentru condiția umană.

Am reținut de la scriitor dragostea sa pentru oameni și locuri, a fost mereu atent cu cei din jur și le-a dat un sfat, o idee, un gând bun. Romanul său „**VÂLTOAREA**” e poate unul dintre cele mai importante din literatura română contemporană. Un roman dens, pânza lui de cuvinte se întinde peste mai mulți ani. Memoria este provocată la un exercițiu de rezistență prin tema romanului, prin subiect, prin idei.

Discret, a adunat povestiri despre oameni din **Țara Hațegului** și a scris o carte mărturie despre *poezia pământului*. Erau ani în care culegea în tăcere, discret, mărturii despre miracolul din acest loc de lume. Părea că nu se întâmplă nimic deosebit în timpul vieții sale, dar erau zile pline în care scria, lăsa ideile să devină romane, cronici, jurnale de călătorie. Este printre pușinii scriitori din România care a avut curajul să abordeze viața dascălilor în secolul al-XX-lea, în suprafața dură a epocilor contradictorii. Romanele lui despre profesori sunt romane ale conștiinței care pătrunde dincolo de aparențe, sparge barierele dintre a știi și a nu știi. Poate acesta este dilema la care scriitorul s-a străduit să dea răspuns: poți să știi, poți să nu știi. Dar vei plăti prețul dacă nu știi...

Personal, am fost încurajat de Rudi, cum îi spun prietenii, să scriu. A scris la rându-i câteva cuvinte despre poezia mea. A fost sincer, direct și cu dragoste. M-a încurajat să mă desăvârșesc ca

scrib. M-a recomandat și mi-a deschis, în felul său cald unele uși care erau în ruină. Am primit mereu o lecție discretă de viață și umor de la Rudi.

Îl știu din momente mai grele, dar a lăsat un mesaj pentru cei din jur: există soluții până la urmă. În camera sa de scriitor din Hațeg mi-a povestit o parte din romanele sale înainte ca acestea să vadă lumina tiparului. Avea și are un sentiment al sfințeniei scrisului. Dorea să prindă esența, viața la modul sublim. A reușit.

Cartea sa despre lumea din ținutul acesta, **„VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI”** e un document important despre oamenii locului și despre amprenta spirituală a locului în geografia complicată a Europei. Deși adoră clasicismul e mereu interesat de mișcarea modernă a sufletului în epocă. Are un simț deosebit al valorii, vede eroii, oamenii care au de spus ceva lumii, chiar dacă aceștia rămân în umbra anonimatului. Rudi îi vede și scrie despre ei. Îi vede așa cum sunt. Creionează personaje, le dă viață prin cuvinte pline de viață. La timpul potrivit mi-a deschis ochii asupra valorilor creștine, mi-a arătat sensul într-o lume care părea că nu mai are valori, o lume a tranziției în anii nouăzeci, apoi în anii două mii, a știut să îmi mobilizeze viziunea.

Îi sunt recunoscător pentru lecția pe care am primit-o. A fost o lecție implicită, nu explicită. Dar necesară.

A scris câteva cărți despre călătoriile pe care le-a făcut, a lăsat un mesaj românilor: dacă acolo se poate, se poate și în România.

Rudi, cum îi spun prietenii, s-a impus în mod discret dar consistent în peisajul literar al Ardealului. Peste vremuri, hațeganii vor redescoperi Țara Hațegului și datorită lui Radu Igna, scriitor și cronicar, iar cultura europeană va accepta că există o literatură de nișă care aduce echilibru în mintea oamenilor, o literatură reprezentată demn de Radu Igna.

Nu am avut curajul să-i spun *Rudi*, dar acum pot să îl chem așa, epistola aceasta mă eliberează de condiția tranziției. Mi-a plăcut să-i spun **Domn Profesor**, era mai comod ...

Constantin Stancu
Iulie, 2010

4. AM PRIMIT DE LA SCRITORUL RADU IGNA:

RADU IGNA, SCURTĂ BIOGRAFIE LITERARĂ

Numele folosit în activitatea literară : RADU IGNA (în acte RUDI IGNA)

Data și locul nașterii: 6 noiembrie 1934, Glodghilești, Hunedoara.. Părinții: Pavel, Lucreția, țărani .

Studii: Universitatea București, Facultatea de Filologie

Profesor de limba română în județul Hunedoara, Zam, Hațeg, Sântămăria-Orlea.

Cărțile sale, scrise de-a lungul anilor, au apărut după 1989 :

Anul primirii în Uniunea Scriitorilor din România : 2003, Filiala Sibiu.

Cetățean de onoare al orașului Hațeg din anul 2004.

Călătorii în străinătate: Anglia, Suedia.

Debut: în revista “Orizont”, Timișoara, cu proză scurtă, 1986, prezentare de Ion Arieșanu.

Premii literare: Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu, 2004.

Premiul **Omnia** al U.S.R., Filiala Alba-Hunedoara, 2009.

Adresa: Progresului, nr. 28, 335500 Hațeg, Județul Hunedoara.

Cărțile sale, scrise de-a lungul anilor, au apărut după 1989 :

“Armonia snack-bar”, proză scurtă, (prezentare pe coperta a IV-a de Ion Arieșanu), editura Corvin, 2000, Deva;

“Vâltoarea”, roman, (prezentare pe coperta a IV-a de D.Hurubă), Editura Corvin, 2001, Deva;

“Cultură si civilizație suedeză”, note de călătorie, postfață de Eugen Evu, Editura Signata, Timișoara, 2002;

“Nimic deosebit in timpul serviciului meu”, miniroman, (prezentare pe coperta a IV-a de Ada Cruceanu), Editura Modus P.H., Reșița, 2003;

“Valea proscrisilor”, roman, (prezentare pe coperta a IV-a de Valeriu Bârgău), Editura Călăuza v.b., Deva 2004, premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Sibiu pe anul 2004;

“Lazăr nu mai vine,” proză scurtă, (prefață de Adrian Dinu Rachieru), Editura “Călăuza v.b.”, 2005.

„Condamnat”, roman, Editura de vest, Timișoara, 2007 (prefață de Gligor Hașa)

„Vocația culturală a Hașegului”, Editura „Gligor Hașa”, Deva 2009.

Referințe critice: în *Orizont*, *Cuvântul liber*, Deva, *Opinii culturale*, Deva, *Arhipelag*, Deva, *Provincia Corvina*, Hunedoara, *Vatra*, Târgu Mureș, *Sinteze prahovene*, *Ardealul literar*, Deva, *Origini*, SUA., *Reflex*, Reșița, *Euphorion*, Sibiu, *Origini*, SUA, *Agero*, Germania.

Revista *Origini*, (*a review of literature, ideas and the art*), din S U A, în numărul său 6-7 / 2004 publică un amplu articol despre Radu Igna, scris de doamna Teresia B. Tătaru, o reputată scriitoare stabilită de mulți ani în Germania. “Despre scriitorul hașegan Radu Igna, puțin cunoscut, scrie autoarea, nu se poate vorbi decât la superlativ. Este un autentic talent, un om de o modestie model și de o ținută de conștiință, la fel. Scriitorul și criticul hunedorean, Dumitru Hurubă, spune: “Radu Igna este unul dintre cei mai înzestrați și mai serioși prozatori români de la această oră.”

Citindu-i lucrările ajungi singur la această concluzie, cu sentimentul de satisfacție că aprecierea criticului nu este nici periută de “bisericețe” literare, nici vorbă de clacă. Prozatorul, continuă articolul, s-a născut în 1934, 6 noiembrie, în satul Glodghilești, Hunedoara, din zona frumoasă a Văii Almașului, pe dreapta Mureșului. Este absolvent de Filologie din București și a lucrat ca profesor la școlile din Almaș Săliște, Zam, tot pe dreapta Mureșului, Sântămăria-Orlea și Hațeg, localități cu răsunet de îndepărtată și îndelungată istorie. Zam, unde Munții Metalici(nord) și Munții Poiana Ruscă (sud) se apropie formând un frumos defileu îngustând valea largă a Mureșului, adevărată stațiune climaterică, a fost o regiune extrem de păduroasă pe vremuri și un colț al vestițiilor haiduci. Sântămăria-Orlea din Țara Hațegului, bogată în vestigii daco-romane, își cunoaște istoria scrisă din secolul al XIII-lea, iar Hațegul, orașul care a dat numele depresiunii de la poalele Retezatului, “Țara Hațegului”, este de asemenea bogat în vestigii ale istoriei noastre străbune, iar documentele scrise îl atestă din secolul al XII-lea”.

Radu Igna,

Hațeg

5. ARMONIA SNACK-BAR

Scriitorul Radu Igna revine cu volumul de schițe și nuvele „ **ARMONIA SNACK-BAR** „, la editura **Agerpress-** 2008, într-o nouă ediție, de altfel o carte interesantă despre viața de veșnică tranziție de la superficialitatea de fiecare zi la viața fără orizont, a individului clasic, aflat pe hol. Atmosfera din spatele scrierilor este cea a României de astăzi în căutarea unei identități pierdute, a oamenilor în căutarea timpului pierdut și a viitorului iluzoriu. Deși cartea este una de umor în felul de a scrie a autorului și pare a avea o undă de tristețe, ea lasă loc optimismului, adică astăzi e bine, mâine va fi altfel ...

Cartea reia scrierile mai vechi ale prozatorului pe care le prelucrează prin filtrul lucidității și a necesităților structurale ale unei opere bine scrise, o reevaluare a temelor,

ideilor, a personajelor care își caută locul într-o lume tot mai abruptă . De fapt volumul are trei părți: **I. Paznic la nuntă ; II. Armonia Snack Bar; III. Lazăr nu mai vine.** Aceste părți pun în lumină universul scriitorului, temele sale principale, curgerea cuvintelor din frază în dialog, apoi în luciditatea celui care stă în spatele personajelor și care știe că viața lor nu are ieșire la mare ...

Umorul, care trece dincolo de simpla povestire, începe cu titlurile alese de prozator: **O emoționată poveste cu un borcan de vopsea, Paznic la nuntă, Sacoșa de vinilin maro, Vă trecem pe listă, Ori mori, ori rămâi tâmpit...** Titlurile sugerează mari drame ale derizoriului în care personajele sunt implicate prin superficialitate, vorbe spuse din automatismul zilnic, cuvinte care se rătăcesc în hol, personaje duse de valul tranziției, a trecerii prin secol și prin viață ...

Este o anumită plăcere în interiorul lecturii textelor, dar se vede puterea de a cuprinde esența gestului de fiecare zi, focalizarea pe firea persoanelor care devin personaje prin excesul de idei prinse în zbor de la televizor, din ziare, de la vecin, de la șef, din subconștientul social care apasă omul modern în mare viteză după banalități, consumatorul care este deschis la vorba subțire ... Întâmplări cotidiene care par fără însemnătate devin teme de război major, autorul găsește supra-mesajul, ideea care ar ucide derizoriul și arată spre o lume mai bună....

Umorul este unul de calitate având în el demnitatea celui care scrie și a celui care este personaj, o demnitate care susține istoria contemporană ... Puterea autorului de aduna în text bogăția vieții, cu umor, cu trimitere spre alte posibilități ale dinamicii sociale sunt motive de a considera volumul ca o un eveniment important în viața literară, pentru că sunt puțini prozatori care rezistă în vreme așa cum rezistă Radu Igna prin seriozitate, prin echilibru, prin armonia textului cu supra-text, cu o tușă de ironie, o tușă de umor ...

În toate cele trei părți ale volumului scriitorul pune și ceva din viața sa, în prima parte se simte tristețea după vremuri care puteau fi mai bune, ceva din tinerețea sa, ceva din viața de profesor, ceva din viața de familist, întâmplări care au greutatea trăirii, a speranței de dincolo de întâmplarea cu zugravii care zguduie viața unei familii cu inconștiența celor care cred că fac binele, sau elevii aflați la culesul recoltei într-o toamnă socialistă, sub presiune sarcinilor de partid și a șefului de CAP ...

În secțiunea „**Armonia Snack – Bar**„ scriitorul pare să-și închidă personajele într-un bar pentru a putea naviga în liniște în facil, în neantul necesar al fiecărei zile, o lume flămândă după gloria capitalismului sub presiunea interioară a conștiinței de tip conservă implantată de propaganda socialistă insistentă ce agresa lumea înainte de 1989, dar ale cărei umbre au atins omul simplu care din om al muncii trebuia să devină capitalist, un capitalism care nu începea de la bancă, ci de la bar, în mod armonios, de altfel ...

De citit această parte, proza scurtă de început a scriitorului, cu savoarea textului care explodează ca o șampanie ușoară ...

Dar cu fiecare carte scriitorul Radu Igna caută să-și justifice crezul de viață mai mult decât scopul artistic. Cărțile sale vin dintr-o zonă a obișnuitului, fără ca autorul să facă eforturi de a inventa istoria, doar constată mișcarea lumii cu atenție, cu puțină ironie, cu multă căldură, parcă ne-ar vorbi de aproape, conștient că doar cuvântul rostit are puterea de a da viață. Este o luptă pentru viață, o luptă pe care o dau personajele sale, după modelul lor limitat, lipsit de orizont.

Scriitorul este sincer, nu inventează povestiri pentru că ele există, fac parte din lumea noastră, ca o rană, le captează și le armonizează în textul prozei ...

Deși Radu Igna ne avertizează că orice asemănare a personajelor sale cu situații sau personaje reale este absolut întâmplătoare, avertismentul ține de ironia sa fină, venită pe filiera literaturii engleze, este aici umorul sec al englezului prins în ceață, dar care vede la modul absolut ...

În ultima parte, „**Lazăr nu mai vine**“, tot proză scurtă, dar de viziune lungă, spre deosebire de scrierile anterioare, această proză scurtă este străbătută de un fior metafizic profund, enigma în fața morții, tremurul că fiecare scriere trebuie să trimită la ceva mai înalt.

Radu Igna pare să nu fie explicit în mesaj, doar aparent acest lucru, pentru că sistemul prozei sale scurte deschide lumea pentru cititor: **bătrânul** care la sfârșitul vieții duce o luptă cruntă cu **nucul** din grădina sa, o luptă aparent inegală, un om sleit de puteri, aproape fără minte, cu mintea pierdută prin istoria noastră recentă, el vrea să fie biruitor, pentru că o viață întregă a luptat. Pentru ardeleni **nucul** este un simbol, iar lupta finală a omului cu simbolul este una care duce spre destin, cu sinceritate, cu altruism.

Apoi prezența omului în fața clădirii din Centru Perfect, necesitatea atingerii noroiului, mersul pe noroi, este unul al simbolului, pentru că dincolo este covorul roșu, ca semn al puterii care cade, sau care se ridică, a puterii abstracte, rupte de oamenii care trebuie să treacă prin noroi pentru a ajunge la individul în care te poți contopi.

Dincolo de mesajul scrierilor există deja un alt mesaj, al deschiderii spre o altă lume, liniștea din povestirile sale este una aparentă, istoria clocotește subteran, este istoria fiecărei zile, a fiecărui destin.

Deși pare că autorul refuză marile evenimente ale epocii pentru povestirile simple, el de fapt ne pune la dispoziție istoria curentă, nevăzută și parcă fără importanță pentru elite, politicieni, critici, istorici, care nu mai văd pădurea de copaci, vor schema de succes, indiferent dacă adevărul este scris sau nu.

Întâmplările doamnei Măriuca Pistol din stațiunea românească, cu iz de cădere umană, este de fapt transpunerea în realitate a vieții din manelele de fiecare zi pe care le îngăduim în numele libertății și ne facem că nu vedem libertinajul, care nu duce nicăieri, dar deja a fabricat mediul cultural pentru mulți. Acest lucru nu este explicit la Radu Igna, este implicit, iar discreția sa provoacă cititorul ...

Escrocul din mașină de ocazie imită pe cel de sus, de la putere, nu mai are la dispoziție un alt limbaj, un alt mecanism, s-a blocat în mecanismul tranziției, mimând afacerea, în fond economia noastră este imaginea unui autovehicul vechi care merge, aduce bani, deși pare recuperat de la fierul vechi. Traseul este unul real, al celor care fac pe transportatorii de ocazie, fără autorizații, dispuși să ne ducă la centru, printr-un peisaj dureros de exact. Realitatea din spatele povestirii este o rană.

Deși pare ușor ironic în scrierile sale, autorul, de fapt, este trist, este tristețea unei generații care a ratat sosirea deși avea o șansă extraordinară în decembrie 1989, este tristețea profesorului, pentru că Radu Igna este un profesor serios, care își vede elevii căzuți în tranșeele vieții, bucuroși că au soluții, acolo unde mediul social și de afaceri nu le are, ci doar le mimează.

Fiecare povestire are tâlcul ei, are mesajul ei, Radu Igna a fost sincer cu noi, ne-a prezentat cetatea din provincie, cetatea în care oameni diverși se unesc pentru a trăi, căutând sensul mai mult decât investitorii, neapărat străini, care nu mai vin.

Povestirile sunt scrise într-un registru plin de umor și sarcasm, dar tristețea este fundalul care le dă viață, luciditatea omului care a sperat și care nu mai vine, a celui care trece prin istorie cu autovehiculul de ocazie și care până la urmă se încurcă singur în visele sale.

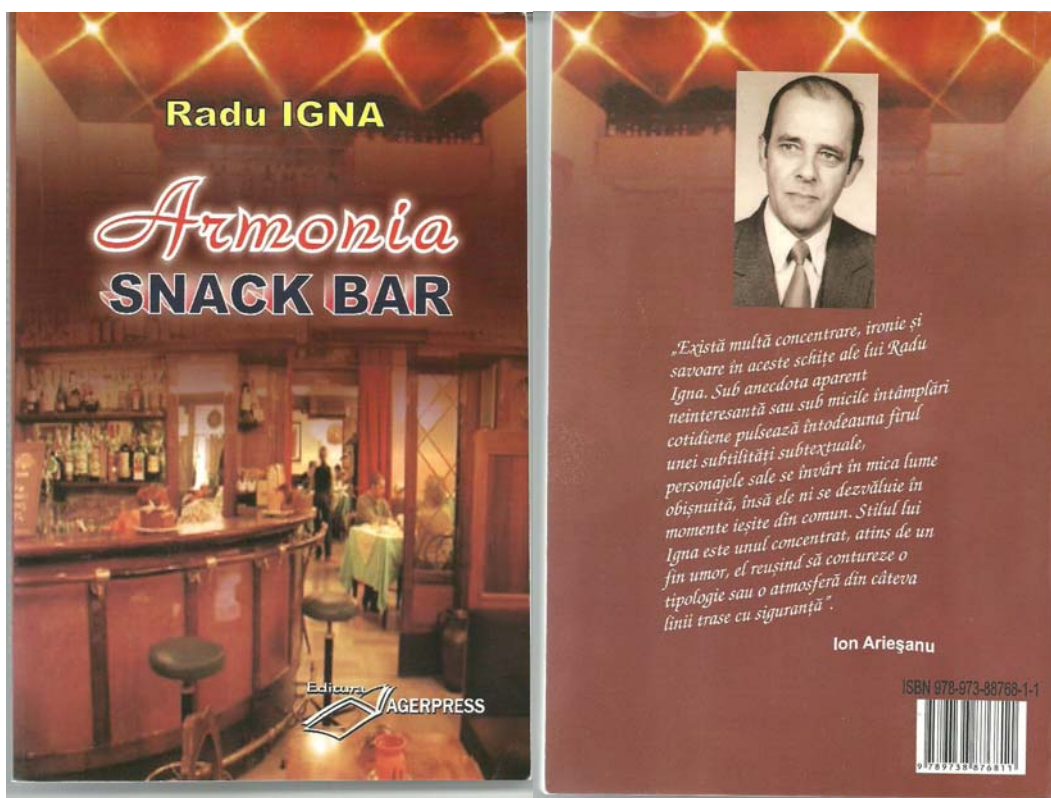
Radu Igna rămâne un scriitor important prin sinceritatea sa, prin scrisul aparent obișnuit, dar trist de real, cu note de umor și sarcasm.

Textul din proza scurtă „**Cu voce tare**„ din prima parte a volumului, începe interesant, deschizând secretul unei vieți, prin sugestie:

„*Eram de trei zile pe drumuri, singur și pedepsit de soartă, dar acum, cu o sută de lei în buzunar, mă simțeam asemenea studentului lui Balzac, gată să mă iau cu viața de piept.* „

Constantin Stancu

06 decembrie 08

6. UP AND DOWN

Cu fiecare carte scriitorul Radu Igna caută să-și justifice crezul de viață mai mult decât scopul artistic. Cărțile sale vin dintr-o zonă a obișnuitului, fără ca autorul să facă eforturi de a inventa istoria, doar constată mișcarea lumii cu atenție, cu puțină ironie, cu multă căldură, parcă ne-ar vorbi de aproape, conștient că doar cuvântul rostit are puterea de a da viață. Este o luptă pentru viață pe care o dau personajele sale, după modelul lor limitat, lipsit de orizont.

Scriitorul este sincer, nu inventează povestiri pentru că ele există, fac parte din lumea noastră, ca o rană.

Există o modă în lumea literară aceea de a da un scop comercial cărților, au fost și sunt rețete de succes care aduc bani, dar care inventează viață pentru că oamenilor le plac poveștile și pentru sunt în căutarea unei lumi mai bune, mai altfel, a unei lumii pline de aur aici, în imediata apropiere, fără alte trimeri, lumea nu mai are răbdare, iar lipsa de răbdare este lipsa salvării de care fiecare avem nevoie.

Deși Radu Igna ne avertizează că orice asemănare a personajelor sale cu situații sau personaje reale este absolut întâmplătoare, avertismentul ține de ironia sa fină, venită pe filiera literaturii engleze, este aici umorul sec al englezului prins în ceață, dar care vede la modul absolut ...

Ultima carte "**Lazăr nu mai vine**", Editura "**Călăuza**" v.b, 2005, Deva, avându-l drept consilier editorial pe domnul Valeriu Bârgău, este una de proză scurtă și de viziune lungă. Se înscrie în modul de a scrie a lui Radu Igna, povestiri scurte, dar relevante, de sub mâna sa de scriitor adevărat ies aceste povestiri după aparițiile sale însemnate: "**Vâltoarea**" , "**Nimic deosebit în timpul serviciului meu**", "**Valea proscrisilor**", etc. În Transilvania astfel de scriitori dau lumină literaturii române, deși aceasta îi asimilează cu multă dificultate pentru că nu prea sunt "*la modă*" ...

Spre deosebire de scrierile anterioare, această proză scurtă este străbătută de un fior metafizic profund, enigma în fața morții, tremurul că fiecare scriere trebuie să trimită la ceva mai înalt.

Radu Igna pare să nu fie explicit în mesaj, dar aparent acest lucru pentru că sistemul prozei sale scurte deschide lumea pentru cititor: bătrânul care la sfârșitul vieții duce o luptă cruntă cu nucul din grădina sa, o luptă aparent inegală, un om sleit de puteri, aproape fără minte, cu mintea pierdută prin istoria noastră recentă, el vrea să fie biruitor, pentru că o viață întreagă a luptat. Pentru ardeleni nucul este un simbol, iar lupta finală a omului cu simbolul este una care duce spre destin, cu sinceritate, cu altruism.

Apoi prezența omului în fața clădirii din Centru Perfect, necesitatea atingerii noroiului, mersul pe noroi, este unul al simbolului, pentru dincolo este covorul roșu, ca semn al puterii care cade, sau care se ridică, a puterii abstracte, rupte de oamenii care trebuie să treacă prin noroi pentru a ajunge la individul în care te poți contopi.

Dincolo de mesajul scrierilor există deja un alt mesaj, al deschiderii spre o altă lume, liniștea din povestirile sale este una aparentă, istoria cocoloșește subteran, este istoria fiecărei zile, a fiecărui destin.

Deși pare că autorul refuză marile evenimente ale epocii pentru povestirile simple, el de fapt ne pune la dispoziție istoria curentă, nevăzută și parcă fără importanță pentru elite, politicieni, critici, istorici, care nu mai văd pădurea de copaci, vor schema de succes, indiferent dacă adevărul este scris sau nu.

Radu Igna nu ne dă *“teapă”* prin povestirile sale, el descrie istoria invizibilă aparent a oamenilor de lângă noi în căutarea identității proprii și nu fabricate. Întâmplările doamnei Măriuca Pistol din stațiunea românească, cu iz de cădere umană, este de fapt transpunerea în realitate a vieții din manelele de fiecare zi pe care le îngăduim în numele libertății și ne facem că nu vedem libertinajul, care nu duce nicăieri, dar deja a fabricat mediul cultural pentru mulți. Acest lucru nu este explicit la Radu Igna, este implicit, iar discreția sa provoacă cititorul și, mai ales, elita din lumea artiștilor.

Escrocul din mașină de ocazie imită pe cel de sus, de la putere, nu mai are la dispoziție un alt limbaj, un alt mecanism, s-a blocat în mecanismul tranziției, mimând afacerea, în fond economia noastră este imaginea unui autovehicul vechi care merge, aduce bani, deși pare recuperat de la fierul vechi. Traseul este unul real, al celor care fac

pe transportatorii de ocazie, fără autorizații, dispuși să ne ducă la centru, printr-un peisaj dureros de exact. L-am parcurs și eu, iar realitatea din spatele povestirii este o rană.

Deși pare ușor ironic în scrierile sale, autorul, de fapt, este trist, este tristețea unei generații care a ratat sosirea deși avea o șansă extraordinară în decembrie 1989, este tristețea profesorului, pentru că Radu Igna este un profesor serios, care își vede elevii căzuți în tranșeele vieții, bucuroși că au soluții, acolo unde mediul social și de afaceri nu le are, ci doar le mimează.

Individul care face greva sa personală pentru o mărire de salariu și două cafele gratuite pe zi, personajul care va fi disponibilizat și va primi de fapt un șut undeva mai jos de starea sa umană, este doar în aparență o stare a unuia satiric, unul plin de umor, este o realitate dură iar scriitorul a fost blând cu personajul, pentru că nu l-a umilit și mai mult, așa cum sunt umiliți cei mai mulți, poate că trecerea de la o societate la alta, de la un sistem social la altul ar fi putut fi mult mai altfel, dacă omul nu ar fi fost umilit, pe când alții și-au făcut titluri de glorie din această umilință, clădindu-și opoziția politică pe degradarea individului, care nu mai are ieșire, în fond nu toți putem fi oameni de afaceri, unii doar trăim în timpul nostru, cu iluziile noastre, așa cum le are personajul povestirii - Nevoitu. Lumea paralelă dintre ceea ce facem și ceea ce visăm este una reală, ne ducem istoria cu modestie între vise și realitate.

Titlul cărții este dat de povestirea scurtă “ Lazăr nu mai vine “, povestea vieții unei generații care s-a dus, a unei generații care și-a ascuns într-un fel propriu identitatea, pentru a-și câștiga pâinea zilnică, pentru a-și câștiga viața, o generație care a plătit prețul, bolnavă fizic și moral, roasă de acidul istoriei, Lazăr nu mai poate veni, el s-a dus, istoria l-a transpus într-o altă dimensiune, sub ochii noștri.

Fiecare povestire are tâlcul ei, are mesajul ei, Radu Igna a fost sincer cu noi, ne-a prezentat cetatea din provincie, cetatea în care oameni diverși se unesc pentru a trăi, căutând sensul mai mult decât investitorii, neapărat străini, care nu mai vin, cetatea din povestiri poartă numele de **Dolmă**, după cum orașul din America unei alte povestiri îi zice “**Up and Down**“ , acolo unde românii își caută identitatea, de parcă orașelul din America este oglinda de peste mări și țări, de parcă tragedia umană de aici seamănă cu cea de acolo, acolo unde visăm că vom fi.

Povestirile sunt scrise într-un registru plin de umor și sarcasm, dar tristețea este fundalul care le dă viață, luciditatea omului care a sperat și care nu mai vine, a celui care trece prin istorie cu autovehiculul de ocazie și care până la urmă se încurcă singur în visele sale.

Dincolo de noroi este covorul roșu, înaltul demnitar i-a mai acordat o șansă omului care și-a făcut stadiul în Văgăuna, localitate care seamănă cu una de foarte aproape.

De fapt bătrânul fără minte care doboară nukul bazat pe puterile puține, așa cum este descris în povestirea “**Simbioză**”, este chiar omul care se doboară pe sine, într-o zi “ în grădina apăsată de puterile primăverii “.

Radu Igna rămâne un scriitor important prin sinceritatea sa, prin scrisul aparent obișnuit, dar trist de real, cu note de umor și sarcasm.

El scrie în povestirea “**Drumul spre subterane**”:

“După ani de claustrare în sertarele editurii de stat, iat-o gata de drum dintr-o editură particulară, pe spezele autorului, două sute de pagini într-o copertă cu un desen suprarealist din care țâșnește titlul ...” Igna este lucid în privința operei sale, simte o durere pentru că lumea literară nu poate primi viața pur și simplu, deja vrea altceva, ceva ce nu s-a mai trăit, nu vrea povestiri din lumea reală, vrea povești de succes, precum viața vedetelor fabricate pe calculator, din interese economice, pentru ca lumea să scoată banii în fața invențiilor necesare și să uite că trebuie zilnic să învețe să –și trăiască viața.

Din acest punct de vedere Radu Igna este lucid, dar nu a putut trăda literatura clasică din care a învățat să fie om ...

Constantin Stancu

Iarna, 2006.

7. PROZATORUL RADU IGNA SAU PUTEREA DE A VEDEA DINCOLO

Există vremuri în care nu se întâmplă ceva deosebit, există vremuri în care, totuși, se mai petrec unele lucruri importante, care ne schimbă viețile, așa, pe nevăzute.

Radu Igna, scriitor sensibil, atins de puțină tristețe, cu o străduință demnă de remarcat pentru redarea unor evenimente pe care noi, românii, le-am cam pus sub preș, fugind de

lipsa păcii interioare, atent la memoria noastră cea de toate zilele, scriitorul retras în cărțile sale și-n regretele sale, iese din nou în mijlocul nostru cu mini romanul “**Nimic deosebit în timpul serviciului meu** “ .

Se pare că și scriitorii au un timp al lor, dincolo de timpul civililor din secolul al-XX-lea sau al- XXI-lea, un timp special când se schimbă epocile, oamenii, destinele, morții... Este un timp special, care iese din timp, un timp în care se pierd identitățile. Această scriere a fost încurajată de publicațiile “**REFLEX**“, din Reșița, în anul 2003, redactor șef poetul Octavian Doclin.

A trebuit să treacă o revoluție peste noi, pentru ca să ne reamintim de propriul destin. Romanul redă marginea de timp dintre un veac și altul, 22 decembrie 1989, dată semnificativă pentru români, de referință pentru cei în viață, încă, pentru că va veni o vreme când urmașii noștri nu vor mai ști niciodată că a existat un veac de singurătate, o epocă purtând numele unui singur om, călcându-se în picioare restul de oameni...

Radu Igna abordează evenimentele din perspectiva zilei de 21 decembrie 1989, atunci lumea nu se schimbase, mentalitățile erau neatînse de libertate, activiști de partid “ luptau “ pentru un “ viitor strălucit “, oamenii erau de pază pentru a se apăra de oameni, profesori, ingineri, medici veterinari, păzeau o idee moartă de mult, printre ei se rătăcește necunoscutul, în timp ce milițienii dorm în post, femeile cu talent de primar se zbat între sarcini de partid și adulter... Arma de pază este la vedere, cei mulți sunt anonimi, restul așteaptă, simt aerul de liberate, rememorează vremuri trecute, obiceiuri, miroase a praf de pușcă etc....

Adrian Nedelcu, un profesor dintr-o localitate uitată din România, se zbate între simțul datoriei și evadarea din cercul strâmt al istoriei. Este de pază și nu știe unde, în timpul serviciului său nu se întâmplă nimic, formalismul este obișnuit, el continuă să se deplaseze la serviciu cu aceeași bicicletă, trece prin istorie pe bicicletă, nu-l vede nimeni ca om în sine, doar ca obiect.

Într-o singură zi se schimbă vremurile, apare lupta pentru scaunul libertății, nimic nu se întâmplă în mod deosebit, aceeași oameni se luptă pentru putere, își spun domnule, ei, tovarășii legați prin legea nevăzută a căderii libere. În toată această agitație de sfârșit de lume, este și colegul Ion, profesor care se simte bărbat, el continuă adulterul început într-o altă epocă, cu atenție și energie, ca activitate de bază în noua epocă.

“ *O perdea neagră s-a așternut afară, în fața geamului, știu că afară cad însă fulgi mari, că vremea confuză din ultimele zile s-a schimbat* “. Acesta este stilul lui Radu Igna, un stil curgător, descriind lucruri simple într-o manieră profundă. Fraza descrie vremurile. Povestirea este totuși lipsită de o anumită tensiune, scriitorul doar consemnează faptele, curat, fără mari pretenții. Cred că peste vreme, scrierile lui Radu Igna se vor descoperi, pentru că ele redau fidel vremurile. Uneori ne este rușine de ce a fost înainte, dar acolo este viața noastră, plină de sensuri.

Titlul romanului este ușor ironic, dar revelatoriu, pentru unii nu s-a întâmplat nimic, pentru alții încep alte vremuri. Dar oamenii nu se schimbă peste noapte, ei sunt aceiași, de aici începe drama adevărată. Un profesor anonim este arestat, fiind confundat cu un securist, iar fost activist de partid comunist are o piatră în inima sa : “*Orice va fi, oricum va fi, zicea Mirescu, avem conștiința împăcată că ne-am făcut datoria. Am muncit zi și noapte ca să facem o țară nouă. Le-am construit fabrici, le-am dat locuri de muncă, blocuri cu apartamente, i-am instruit prin școli, nu le-a convenit, vor altceva. Îi privește. De condus nu vor putea conduce fără noi* “. Aici este drama unui popor, gândul virusat de politică ... Poate de aceea nu s-a întâmplat nimic deosebit. ... doar eroul principal al scrierii mai are o șansă : pensionarea și aceea o mare căutare în eroare vremii.

Dar cine mai are răbdarea să caute viața unui om în marea cădere liberă ?

La Hațeg, retras în memoria unui dascăl de țară, Radu Igna continuă să scrie, pentru că așa se roagă cei care au tristețea prelungită din timpul serviciului ...

Uneori scriitorul are curajul să treacă pe o bicicletă demodată prin fața adolescenților prinși între un veac și altul, adolescenții, elevii eterni dintotdeauna ...

8. RĂBDAREA, CA UNITATE DE MĂSURĂ A TIMPULUI

“*Iosif pășește printre ierburi până la ușa tindei. Mai aruncă o privire spre priciul unde a dormit în acel an al copilăriei, deschide aparatul și fotografiază casa ce se împotrivește cu încăpățănare pădurii hotărâtă să o înghită.*”

Din vremurile care au fost rămâne totdeauna o fotografie, o imagine care se poate pierde, care poate rămâne. Există o stare pe muchie de cuțit, ceva foarte îngust pe care lumea merge, iar jos este - **“Vâltoarea”**.

Scriitorul Radu Igna prinde în cuvinte vechi și în iubiri noi imaginea satului din Transilvania la început de epocă ce s-a vrut totalitară, o epocă grea în care au pierit în vâltoarea vremurilor vieți, obiceiuri, tradiții, iubiri, erori, istoria ...

Marin Sorescu a fost apreciat pentru volumul de poeme - scrieri - imagini **“La lilieci”**, considerat ca exemplar pentru că a răpit ceva din eternitatea satului românesc.

Autorul, Radu Igna, nu a urmărit neapărat un fir narativ de excepție, cred că nici nu l-a interesat, autorul s-a aplecat în suflete pentru a vedea ce a fost atunci, la începutul anilor perioadei socialiste - comuniste - ...

Șocul a fost puternic, o lume spirituală se dărâma, începea o altă lume care nu putea să - și fixeze identitatea. Radu Igna reușește să fotografieze istoria în plină mișcare.

Gospodăria țărănească din Ardeal se prăbușește sub presiunea formidabilă a vremii, oamenii nu mai înțeleg, notarul, primarul, învățătorul nu mai țin pasul cu adevărul, sărbătorile par să vrea a fi altele, credința mai are importanță, animalele, tăcute, nu pot să înțeleagă, pădurea se împietrește într-o culoare verde - etern ...

Radu Igna acceptă realitatea cu blândețe și căldură, este ceva din trecutul acela care îi aparține și lui, mai ales pe plan spiritual, este mișcarea valului care l-a prins și pe autor la început de viață, invadându-i sufletul cu absolut Dacă nu ar mai exista astfel de scriitori, memoria sufletului nostru ar pieri, s-ar duce în cele căzătoare ...

Limbajul este autentic, sunt folosite cuvinte care au un înțeles aparte pentru ardelean: *colop, drot, ojină, minceni, farbă, bică, sapon* ... Aceste cuvinte trezesc în mintea cititorului vremea, copilăria, părinții, pădurea, sărbătoarea ... Cei care au trecut de vârsta a doua se regăsesc cu dragoste în povestea eternă, cei care sunt tineri își descoperă trecutul pe care nu l-ar fi aflat niciodată, pentru că, din păcate, nu mai există ceva care să-i lege de trecut, nu mai redescoperă istoria, care rămâne o temă de casă, citită sau nu, dar nu studiată ...

Cititorul are la îndemână un glosar, pentru a putea pătrunde în esența narațiunii, pentru a înțelege că a existat o lume, acolo, în Transilvania, o lume a lumilor ...

Manelizarea culturii a dărâmat memoria noastră de români ...

Meritul lui Radu Igna este de a ne oferi această fotografie ... Trebuie să o primim ca pe un dar venit de sus.

Stilul autorului este a unui profesionist, stăpân pe mijloace, iar refuzul unui plan elaborat epic și acceptarea planului simplu al vieții acelor oameni din trecut, așa cum l-a scris inițial Dumnezeu, este un merit. Volumul are profunzime, iar sinceritatea autorului dă strălucire fotografiei. Radu Igna nu a preluat tehnica romancierului care vrea să facă pe placul cititorului, avid de facil, de întâmplări care s-ar putea întâmpla, dar care nu se întâmplă în realitate niciodată, Radu Igna a scris pur și simplu, direct, cu dragoste, profundDoar trebuie să ne înțelegem trecutul ... Putem ?

Autorul, născut în anul 1934, deși publică abia acum cu vigoare, este stăpân pe talentul său, scris în anul 1968 și revăzut în anul 2000 volumul are ceva trainic din greutatea adevărului care rezistă, iar răbdarea scriitorului dă valoare incontestabilă romanului și-l pune în lumina istoriei. Profesor onest și plin de dragoste pentru elevii pe care i-a format, nu numai le-a predat formal, trăiește în provincie, cu puterea vremurilor pe umeri, scrie, ne provoacă la memorie, un joc profund, pe care dacă nu-l acceptăm, ne refuzăm identitatea.

Plata păcatului este moartea, dar prea repede uităm că mor alții pentru noi pentru ca viitorul să ne rămână intact. “ **Vâltoarea** “ este și fotografia unei jertfe umane, care nu tace ...

“ Dimineața l-au îmbrăcat cu cămașă și izmene albe de bumbac, curea lată, bocanci în picioare și colop nou în cap, laibărul cel bun al lui Pavel în spate și l-au dat în seama feciorilor să fie cu ochii pe el ca nu cumva să se rătăcească prin oraș ... “

Poate un țăran mai trece astăzi prin oraș, invizibil, îmbrăcat așa, simplu, etern, hotărât, fără să - l vedem ...

Aveți răbdare, pare să ne spună scriitorul, este acolo...

Răbdarea este o altă dimensiune, alături de timp, de spațiu, de viață ...

RADU IGNA

VĂLTOAREA

roman

Radu Igna (n. 1934) este absolvent al Facultății de Filologie din București.

A debutat în revista "Orizont" din Timișoara (1986).

A publicat note de călătorie din Anglia și Suedia, reportaje, articole de specialitate și volumul de proză scurtă "Armonia Snack-Bar".

În viitor: "Valca Proserpilor" și "Jurnal didactic".

Personajele acestui roman se apropie de sufletul cititorului pe nesimțite, se instalează comod în seri târâse anume ale minții și îl atrag într-o cursă coexistențială de unde nu mai reușește să evadeze nici măcar după terminarea lecturii. De aceea, afirm cu toată convingerea că Radu Igna, aflat, din păcate, abia la a doua carte – prima, un excelent volum de proză scurtă: "Armonia Snack-Bar" – este unul dintre cei mai înzebrați și mai serioși prozatori români de la această oră. Este un adevărat profesionist în arta construirii unui eșafodaj epic și a unei atmosfere, absolut ideale, în care personajelor nu le mai rămâne altceva de făcut decât să se conformeze unui scenariu realizat cu grijă și cu responsabilitate artistică.

Dumitru Hurubă

ISBN 973-8192-43-9

9. „CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE SUEDEZĂ” – O LECȚIE DISCRETĂ

“Când cineva are un eveniment în familie, ziua de naștere, botez, ceva ce trebuie sărbătorit, se aduce la cunoștința comunității prin arborarea steagului suedez, afară deasupra ușii. Și astfel fiecare își pune steagul afară pentru a marca evenimentul, chiar dacă nu știe de cine sau despre ce eveniment este vorba.”

Cartea lui Radu Igna din Țara Hațegului, o carte de călătorie, un eveniment spiritual produs de contactul cu o altă civilizație, curge firesc, în cuvinte simple, dar care ating esența. Scriitor matur și profund, Radu Igna a simțit nevoia de a transmite colegilor de meserie, profesorilor, o experiență care implică valoarea, care ne descoperă o altă lume, sedimentată istoric, stabilizată economic, fără mari aventuri politice, înclinată pentru bunăstarea populației, cu o cultură echilibrată, deși nespectaculoasă. Suedia dovedește că se poate și asta încurajează.

Aflat la o vârstă care îi permite autorului să “privească înapoi cu mânie”, să facă un bilanț al profesiei de învățător, profesor, dascăl, să înțeleagă ce este bine, ce este greșit în procesul de învățământ din România, curajul de a scrie cu mult curaj despre valoare în starea ei de normalitate, atrage prin șocul normalului chiar. Deși scriitorul nu o spune explicit, implicit se poate observa că paralela Suedia – România relevă o situație depășită pentru noi, că suntem rămași în urmă, avem un învățământ bun, dar la un alt palier de civilizație – evul mediu. În Suedia, dincolo de presiunea de moment, elevul este ținta învățământului, fără accente dramatice el poate deveni om, iar notarea elevilor nu este un scop în sine, ci asimilarea cunoștințelor pragmatice, esențiale, necesare pentru toată viața.

Cu adevărat sistemul de învățământ din Suedia permite abordarea simplă a procesului de asimilare a cunoștințelor, dar nu simplistă, iar profesorul este în atenția comunității, pe care o servește decent și de la care primește o răsplată normală.

Cartea atinge și culoarea vieții sociale din Suedia, acolo unde familia este în centru atenției și unde clasa de mijloc este cea care dă tonul ritmului social. Poate suntem șocați de schimbarea valorilor, de ținta socială, dar experiența socială descoperă o altă lume care ne transmite un mesaj care merită să-l primim, ca pe un dar.

Cartea este editată de Editura “**Signata**“, redactor Ioan I. Iancu, Timișoara, 2002, aparține colecției “**Mileniul Trei**“ și are un cuvânt de prietenie din partea scriitorului Eugen Evu, care notează : “*Observațiile sunt mereu calde, însă deloc exaltate de acel impuls frecvent pentru noi, al turistului ocazional, cel “ de consum ”*” .

Cartea are un moto discret : “*Nu există pe lume o țară mai liniștită ca aceasta.*“ – **Lars Gustafsson.**

Evident, autorul și-a atins scopul, ne-a oferit un moment de civilizație și cultură. Cine dorește altceva, poate găsi în carte o experiență relevantă : călătoria ca mod de regenerare, școala este a copiilor, casa noastră cea de toate zilele, bibliotecile, între suflet și nori, școala pentru adulți! - biserica, evident “**Volvo**“, apoi limitele , “**Welcome to Sweden !**“ și “**Good - bye Partille**” ...

Inspirat, Radu Igna ne prezintă la finalul cărții un sumar în limba engleză, dovadă că această carte de călătorie se deschide către Europa...

Hațeg, 2003, primăvara

10. VALEA PROSCRISIILOR DUPĂ RADU IGNA

Pentru **Radu Igna** fiecare roman pe care îl scrie este o clipă de viață, smulsă din epocă, o viață care își caută sensurile. Romanul „**Valea Proscrișilor**„, Editura „**Călăuza v.b.**„,- 2004, consilier editorial Valeriu Bârgău abordează starea de viață a învățătorului aflat pe margine de timp, căutând o cale de ieșire din Valea Proscrișilor, acolo unde l-a aruncat viața oarbă.

Învățătorul este prea important pentru o comunitate pentru a fi uitat, pentru a fi îndepărtat din treburile obștii. Privind din interiorul acestei profesii scriitorul ne propune o etapă din viața unui profesor, în plină epoca socialistă, când este repartizat într-o localitate de munte, uitată de oficialități, o localitate mică, dar unde se petrec drame imense. Viitorul copiilor depinde de profesor, dar puțini înțeleg aceasta. Profesorii de la școala din Valea lui Vlad, se luptă pentru orgolii mărunte, inspectoratul de specialitate este preocupat de propagandă, *Koty Neni* – bucătăreasa este preocupată de universul ei închis de la bucătărie, dar important pentru toți, administratorul școlii nu vede dincolo de Valea Proscrișilor, preotul satului își vede de slujba lui eternă, toți au marile mici probleme de rezolvat, doar profesorul Gorun, om de modă veche, bazându-se pe principii sănătoase vede dincolo de slujbă o stare de apostolat pentru comunitate. Personajul principal Cristian Ștefănescu pare a-i urma la conducerea școlii, este bine instruit, dar în formare, abia pricepe sensul în care se mișcă lucrurile în Valea Proscrișilor, pentru că este un puls specific în acest loc. Peste toate planează imaginea epocii, cu ciripitori la Inspectorat, cu dosare făcute pentru a șantaja, nu pentru a zidi oameni, cu inspectori activiști, cu multă superficialitate și formalism, cu pericolul permanent a schimbării pe criterii politice, cu tensiunea schimbărilor specifice epocii socialiste. Omul nu prea contează, intelectualul nu are valoarea lui de intelectual, ci este doar funcționarul de la școală. Gorun vede altfel, tânărul Cristian vrea altfel, dar toți se împiedică de ceva, lume refuză schimbarea, lumea s-a rupt de lumea veche, dar rămâne încremenită în vechia stare a satului afectat de pământ, lucrul la câmp, bețivul necesar din peisaj, intelectualul rasat pierdut în peisaj, urmărit ca fost anticomunist, cu sabia deasupra capului, cu suferința sa inutilă și provocată, cu refuzul valorilor.

De remarcat modul în care tânărul profesor învață de la viață, direct pe viu, cum se formează în această vale uitată de lume, cum primește putere. Contactul cu elevii simpli de la țară, care sunt marcați de munca lor, de credința lor, de pământ, vite, timp, este semnificativ.

Profesorul Ștefănescu meditează : „*Acest Vasile P. Munteanu mi-a îmbogățit cunoștințele de psihologie școlară punându-mi răbdarea la încercare. Mi-a fost un adevărat maestru. Elevul fără caiete, creion, vreo unealtă de scris, nimic! În schimb are un pumn agresiv și o gură spartă. I-am cumpărat creioane, stilou, cerneală, un pix și trei caiete. A doua zi a venit fără ele. Le-a pierdut. M-am repezit la el și, apucându-l de gulerul cabatului de șubă, l-a scuturat cu violență ca pe un pom.* „ ...

Elevul acesta îi dă o lecție de viață profesorului Cristian, el trebuie să aibă grijă de familie pentru că tatăl îi este bolnav. Între teorie și practică profesorul învață mare lecție a vieții de fiecare zi.

În paralel Cristian tinde să devină bărbat, cunoaște câteva femei, medicul din Valea Proscrișilor o femeie mai în vârstă decât el, dar liberă, pendulând între suflet și interes, abordând dragostea de lume ca pe un exercițiu necesar, apoi femeia locului, **Cumbrie**, cu viața ei sănătoasă, cu dragostea esențială urcând din pământ ca o plantă, trecând dincolo de cultură și vreme, îi marchează existența și-l schimbă, într-o lume care își caută sensurile.

S-ar părea că tânărul profesor, bine educat, în plină formare, va fi noul director al școlii, toate converg pentru a-i urma bătrânului **Goron**, pierdut în bătrânețe și în moarte. Secvența morții bătrânului învățător Goron, este marcantă pentru toți, el moare la datorie, precum acei caii bătrâni în războaie. Disparația lui Valea Proscrișilor este un eveniment din punctul de vedere al memoriei locului, a pământului, dar omul nu poate înțelege lucrările venite de Sus, de la Dumnezeu.

Până la urmă urmașul Cristian nu ajunge director. De ce ? Răspunsul este chiar în noi, este etern, suferința are aceeași față în orice epocă, chiar dacă în aparență este altfel.

Romanul trebuie citit, este un roman clasic al suferinței umane și a formării umane, romanul depășește epoca, trece dincolo de mode.

Deși cititorul nu a întâlni mare aventuri și nici scene de dragoste care să șocheze, va descoperi însă modul cum omul se poate forma în această lume și cum există o ieșire din

Valea Proscrișilor, după cum există o ieșire din comunism, din tăcere. Pentru tânărul cititor poate tema sau subiectul cărții nu par interesante, dar dincolo de mode și stiluri rămâne viața, așa cum este ea, o viață în plină viață.

După ce am citit acest roman, am înțeles mult mai bine pe omul Radu Igna și ce important este să ne înțelegem acum la sfârșit de vremuri. Istoria literară ar trebui să dea o mai mare atenție scriitorilor cu adevărat importanți din România, pentru că, oricum, este deja târziu în literatura română și încă nu vine valul adevărat de scriitori, care să schimbe epoca....

Romanul începe și se sfârșește simbolic cu imagine bețivului din sat, o imagine care subliniază căderea omului în cele de jos, în subcultură, dureros pentru un intelectual adevărat.... *„În acel moment răsună în liniștea de piatră un cunoscut strigăt de om turmentat și Tirea se ivi aproape de punte, venea strigându-și tirada ...”*

Bețivul care strigă peste Valea Proscrișilor ... și câinele profesorului, bucuros în simplitatea vieții acolo aproape de natură, șocat de plecarea la oraș ...

Hațeg, 2004 vara

11. STROPI DE RADU IGNA

„ Cu privirea blândă înlăcrimată parcă. „ A venit clipa, prietene! „ Lupul întoarce capul spre liziera pădurii. Da, e timpul. Du – te, prietene! A venit clipa. Suprema clipă ...”

În modul acesta își termină Radu Igna romanul „ **CONDAMNAT** „, apărut la „ **Editura de Vest** „, – Timișoara, 2007, un roman care, însă, a început mult mai demult pentru autor, o scriere care l-a apăsat într-un fel.

Este ieșirea din scenă a unui om, eliberarea.

De ce **condamnat** ? Radu Igna își pune în cuvinte trăirile legate de prezența omului în două epoci în România, povestea valului de oameni care se naște și moare, condamnați de societatea în care trăiesc. Deși personajele cărții par a se mișca liber, ele sunt de fapt condamnate. Au sentința dată de epoca lor. Dacă nu te integrezi în mișcarea epocii, fie

comuniste, fie așa – zis democratice, ești condamnat, împins să trăiești la margine de lume și să privești trenul care trece, să faci semne și să crezi că ți-ai făcut datoria. E doar iluzia vieții ... Oamenilor nu le pasă de oameni, dacă se pot folosi de tine, e bine, dacă nu, planează condamnarea. Nu ai dreptul să privești viața din interiorul ei, să o trăiești, ai dreptul să faci doar ceea ce ți se cere și, tu, să fii spectator.

Există în carte o aparență a relațiilor dintre generații, de parcă unii ar putea învăța de la alții și ar continua istoria vremii, dar este aici o eroare, mediul închis nu lasă loc de ieșire Ovidiu Drumaru nu preia nimic de la Romulus Deleanu, doar condamnarea ...

Izolarea personajelor la un canton lângă o cale ferată, la marginea pădurii, în locuințe abia schițate, la limita umană, dar eliberate de presiunea societății care macină oamenii, preferând o viață spirituală profundă, în paradisul cărților, al amintirilor, la fărâmele de viață oferite zilnic omului, la eliberarea prin scris, de parcă dincolo de zidurile locuinței există lumea nevăzută care te primește.

„**Stropi**„, de viață, în mod simbolic, sunt sărbătoarea personajelor, care par a duce în ele povara unui mesaj, își duc destinul cu răbdare, privesc viața lor ca pe un spectacol.

Autoizolarea personajelor este una divină, provenind dintr-un model al scribilor neînțeleși, dar având misiunea de a duce mesajul mai departe, apoi fuga de lume, dar trăind în lume până la limita posibilului, în așa fel încât să nu fie înăbușită mlădița de viață care apare la lumină.

Deleanu a trebuit să treacă prin istoria tulbure a comunismului, Drumaru trăiește efectele, valul de oameni merge mai departe, dar cei doi, deși în vremuri diferite sunt apăsați de hotărârea de condamnare, care este una simplă: nu avem nevoie de voi aici, dacă nu ne putem folosi de voi, nu sunteți din lume, numai în măsura în care ne putem folosi de voi, ați avea importanță ca oameni.

În paralel, autorul prezintă și alte personaje care fac parte din peisajul istoriei, pentru fundal, ca Petre Merescu, care știe să profite de pe urma sistemului social, nu au complexe morale, spirituale, sunt aici și au dreptul să pună mâna pe ce este mai bun.

Ei fac diferența, profită de pe urma sistemului, dar acest lucru apare și în finalul cărții, când autorul, prin ochii personajelor îi vede pe noii **democrați** care au răpus comunismul profitând din plin de sistem, partidele din care fac parte sunt istorice, dar ei au dreptul să

profite de istorie, ei sfidează istoria și se ratează ca oameni, nu au nici șansa unei vieți de **lup singuratic**, par a nu plăti niciodată prețul, dar, de fapt, s-au ratat ca oameni.

Interesant dialogul dintre Romulus Deleanu și Ovidiu Drumar pe tema cărților, cu referire la „**stropi**„, picături de viață prinse în cuvinte, fărâmituri de la masa istoriei pentru eroii care se retrag din istorie.

Ritmul în care trăiesc personajele este unul lent, viața lor este „filmată „ de autor cu încetinitorul, sugerând ieșirea din istorie, elementele care o compun sunt tradiționale, însoțite de icoanele cu sfinți care veghează în planul doi la pacea din această lume, anonimi, dar necesari, ca sugestie. La sat lumea trăiește simplu, viața de familie este dusă la limita trăirilor biologice, aproape ratarea familiei, dar, totuși, Victoria, soția, este desenată de autor ca prototip al femeii care suferă lângă familie, care luptă pentru familie, preocupată de viața zilnică, fără viață spirituală bogată, dar luptătoare.

Autorul are meritul de a nu fi intrat în acea ideologie ieftină de a condamna trecutul sau prezentul, de a da opțiuni spectaculoase pentru cititor, ci urmează firul - istoria valului de oameni pe acest pământ numit România. Radu Igna e lucid în ceea ce scrie, iar parte din povestire face parte din viața sa, sunt clipe, sunt relații pe care le-a trăit și le-a descris în carte pentru a se elibera de **condamnarea pe care a trăit-o**, având vârsta personajelor cărții, aproape, paradoxal, cele două personaje par a fi unul, de fapt dedublarea ființei pe care a trăit-o generația de oameni apăsați de comunism și apoi apăsați de schimbarea imposibilă spiritual, pe care au trăit-o mai apoi. Din această perspectivă, condamnarea pare a fi dublă pentru personajele cărții și nu numai ... Cititorul atent va înțelege, nu este nimic spectaculos în carte, dar totul este profund. Igna scrie simplu, da nu simplist, stă pe rădăcinile romanului serios, care îi dau putere. Sunt în carte multe **simboluri implicite**, nu explicite, ceea ce a prins de la marii scriitori, de la maeștri „stropilor „ care au marcat istoria umană. De fapt fiecare scriitor scrie la marea carte a istoriei umane partea sa, iar viața, în mijlocul cărților, scriind cărți, este una a mărturiei la procesul care se desfășoară în istorie, dar, din păcate, pentru unii s-a emis sentința.

„ Pușcăria „, din ciclul „ Stropi „, apărut în septembrie, al patrulea an după revoluție. Lansarea avu loc la clubul partidului din orașul reședință de județ. Un reputat critic literar vorbi despre autor, o mare personalitate, an de zile interzis, citi două

fragmente pentru a releva calitățile scriiturii, stilul, dar mai ales bogăția de informații. ... El a scris, ce-i drept, toată viața, dar nu a trăit la marginea unei păduri, într-o baracă fără curent electric, a scris proze la lampa de petrol, stropi din viața cea adevărată, având un singur cititor: chiar el, cel din fața onoratei asistențe. ,,

E un text care, prin sinceritate, dezleagă misterul condamnării. Radu Igna a mai adăugat un pasaj la istoria sa prin cartea aceasta, după cele scrise anterior, la fel de dense în ciuda unei anumite lăntor aparente: „,, **VĂLTOAREA** „, „ **NIMIC DEOSEBIT ÎN TIMPUL SERVICIULUI MEU** „, „ **VALEA PROSCRISILOR** „, „ **LAZĂR NU MAI VINE** „, cărți care țâșnesc din necesitatea mărturiei la care am fost chemați de Dumnezeu.

Deși autorul a început cu umor prin cartea „ **ARMONIA SNACK –BAR** „, de fapt filonul scrisului său este unul tradițional în literatura română: viața ca viață, regăsit la autori de primă importanță.

Meritul autorului este de a fi recuperat memoria românilor în vremuri complicate ca o vâltoare, cu toate condamnările date de istorie, văzute sau nevăzute ...

septembrie, 2007 -

12. ÎN LOC DE POSTFAȚĂ

ENERGIILE GLORIEI LA SCRITORUL ROMÂN

Principala operă a scriitorului de oriunde este viața sa, viața care se desăvârșește treptat, iar scribul devine un altul datorită cuvintelor pe care le scrie continuu în memoria sa, pe carnea sa, pe trup, vizibil sau invizibil.

Pentru **glorie** scriitorul pare a fi dispus să fie inventiv și hotărât, dar nu poate fi modest, liniștit, bucuros de viața sa, privind munții sau vrabia de la fereastră, are energii intacte de stânga, de centru, ori dreapta ... Valul politicii l-a afectat pe scriitor indiferent de vreme.

Înainte de 1989, în România, coordonatele scrisului erau clare și nu mai insistăm. Scriitorul putea fi un **glas**, chiar împotriva cenzurii ...

După anul de grație și grațios 1989 s-a pus problema operei de sertar, sau, apoi, întoarcerea la temele clasice ale literaturii române, apoi la temele creștine, apoi la jurnalul cu girofar, apoi la ...

Din păcate cititori de literatură sunt tot mai puțini, lumea preferă **telenovela** politică sau sud - americană, sau șmecherul de Paris ...

Cantitatea pare a fi elementul care stabilește energiile gloriei în rândul cititorului de fiecare zi din metrou sau din tren, sau din autobuzul de navetă, îi ia fața politrucului și a fotbalistului, cumva, împotriva sistemului ticăloșit ...

Când privești la opera poetică scrisă de Lucian Blaga ea pare săracă, dar în fond poeziile sau au un impact capital asupra literaturii române de oricând ...

După anul 1989 au existat diferite **inginerii ale gloriei** pentru ca scriitorul să poată publica, puțini au fost cei care au fost selectați de edituri pentru valoarea lor și pentru mesajul operei, din punctul de vedere ale necesității estetice, dar asta și din cauza lipsei de capital în domeniul cultural și de sistem în distribuția cărții ca suport pentru necesitățile spirituale ale cetățeanului.

Iată câteva din căile pe care un scriitor ajunge să publice și să fie cumva cunoscut:

- Scriitorul trompetă de serviciu pentru partidele aflate la putere, așa cum procedează Mircea Dinescu, poet important, dar care știe întotdeauna cine a făcut

poliție politică și cine nu, înainte ca fenomenul să fie acceptat de societate în mod legal, e informat, cartierul știe de ce ...

- Scriitorul ministru care are acces la bani și la fonduri și la influență și la secretare, cazul domnului Vosganian, sau Vasile care nu era călugăr.
- Scriitorul prieten cu șeful de la cultură sau la consiliu care îi pune bani la dispoziție pentru operele maestrului după un plan corect de publicare, cu emblema partidului la vedere, nu-mi vin în minte astfel de scriitori în județ, poate în alte județe ...
- Scriitorul reciclat care a reușit într-un domeniu și are asigurate sursele de finanțare, cazul domnului Artur Silvestri, curtat de mulți, declarați și nedeclarați.
- Scriitorul care și-a tras editură și care publică cărțile confrăților pe bani acceptabili pentru a rezista, așa cum a fost regretatul Valeriu Bârgău.
- Scriitorul care folosește trenul regal pentru a accesa fonduri de ...sus ... oricum calea ferată are două linii, *paralele* ... A se vedea mersul trenurilor la USR București, Calea Victoriei, colț cu Guvernul ...
- Scriitorul care a devenit om de afaceri și care știe să reeșaloneze fonduri și facă programe și să facă un management specific capitalistului de serviciu și care publică mereu opere importante sau de ocazie, cazul domnului Gabriel Liiceanu.
- Scriitorul care și-a făcut un grup de lucru și care folosește membrii grupului la cronică de serviciu, la traducere, la întâlniri literare, etc. și plutește spre glorie, ca peștele în gărlă.
- Scriitorul cu ziar care are un glas în cetate și care poate șantaja, lăuda, obține fonduri și poate publica ...mi-e frică să zic, poate mă strigă ...
- Scriitorul care așteaptă zadarnic un plan al USR pentru a publica cărți ...adică scriitorul nobil, dar țara și Comunitatea Europeană nu are nevoie de nobili ...
- Scriitorul care împrumută de la CAR bani pentru a-și publica cărțile ...mi-e teamă să-l zic, află executorul judecătoresc, iar Dumitru Hurubă, umoristul, ar găsit ceva în *stil pițurhist* să scrie despre dosarul de credit ...
- Scriitorul cu dosar la fosta securitate care zice în cetate să fie auzit ...aici trebuie să tac pentru că rețeaua e activă la primărie, la consiliu, la direcție ...

- Scriitorul care scrie mai mult decât citește ...nu prea avem cazuri printre scriitorii de serviciu, poate la asociația pentru lupta împotriva corupției și drepturile omului și ale femeii ...
- Scriitorul care își publică operele pe internet cu bani, sau gratuit ...îi puteți vedea, sunt aproape, la un simplu click ...
- Scriitorul care nu are habar de calculator și de internet și care scrie pe genunchi, uitat de lume și de blog, pensionar simpatic care știe să stea la rând ...
- **Bardul** care moare dar nu se predă ...cu partid și ochelari simpatici de pilot formula **one**
- Scriitorul care ... publică în străinătate ...

Restul e tăcere ... sau mi se pare ...

Din toată această aglomerație lipsește **criticul**, puțin depășit de evenimente, fără posibilitatea de a ține echilibru între generații de scriitori, fără resurse, slab informat, uituc și ... interesat. E greu să găsești un critic serios care să „muncească” pentru cronicile sale asupra operelor scrise, e greu să aibă atâția bani cât să-și poată procura cărți, cărți ... În lipsa acestuia scriitorii au trecut la scris cronici, analize, dicționare de scriitori, erate și revizuirii, umplând golul, așa că balansul cupei campionilor pe o pânză de păianjen devine tot mai evident, jucătorii își fac mereu clasamentul și strigă în gura mare care e cel mai bun, sau cel mai corect, sondaj de cafea și butic ...

Uniunea Scriitorilor nu are o evidență a operelor scrise, nu are expertiza necesară pentru a menține vasul pe linia de plutire, e sindicat, zic unii, e un partid de gașcă, zic alții, e pe Calea Victoriei, constată fiscal ...

Președintele URSS în exercițiu a reușit să scoată la lumină o carte de critică monumentală pe care generația de scribi cu vârsta mai mare de 40 de ani nu va mai avea timpul să o pătrundă, nu mai are timp, nu mai are bani, s-a învățat cu năravuri vechi într-o lume nouă, cartea e cât un element de vilă la Pipera, încapă în geamantanul recrutului ...

Treptat cartea s-a mutat de pe hârtie în spațiul virtual, capodopera e la un **click** distanță, aproape de cititorul de contor, aproape de contabilul de premiu Nobel, mulți nu observă asta, papyrusul mai face vâlvă în Egipt sau în Israel ...E o mișcare importantă pentru vremurile ce vin, generațiile de cititori vor fi tot mai virtuale și **librăria de**

Internet va crește pe nesimțite, scriitori care acum cred că sunt pe val având dactilografă la chioșcul din colț se vor trezi cu operă cu tot pe lista celor de la obiecte pierdute, la gară ...

În această hărmălaie, **o veste** sparge geamul toamnei, Herta Muller, cetățean german este câștigătorul premiului pentru literatură pus la bătaie de creatorul dinamitei, parcă era din România, dar a plecat cu trenul de noapte și nu s-a mai întors. Gașca nebună dă fuga la librărie, dar nimic ... Gașca nebună aleargă la CNASAS, poate are dosar, e un criteriu de critic serios ... Bate vântul în Bărăgan și mișcă ciulinii ...

Din păcate suntem în epoca aceea „*de tristă amintire*” cu **moartea căprioarei**, de foame scriitorul român a ucis animalul pentru cina de seară, tocmai când acea căprioară se pregătea să sară prin ceața unui poem genial ...

Sfârșit de octombrie, 2009

13. GÂNDURI DESPRE SCRITORUL RADU IGNA

Aprecieri critice

Despre Armonia-snack-bar:

„Cele 23 de schițe inegale valoric, stau sub semnul umorului sec al lui Moș Nichifor Coțcarul sau a lui Caragiale, și pulsează de viață printr-un fel de perpetuum-mobile care pune în mișcare o lume mărunță de profesori și elevi, mici afaceriști, produși mai vechi sau mai noi ai economiei de piață, muieruști, grandomani proveniți din neica-nimeni, o lume care se freacă și se uzează, ca piesele unui mecanism neîngrijit. Dar o lume pe care scriitorul o tratează cu compasiune, cu un fel de solidaritate, sancționând cu de-a râsu-plânsu și ironie tarele dobândite într-un anacronic orășel de provincie, a cărei atmosferă e atât de viu colorată încât eu, lectorul, am

identificat în hazoasele porecle cunoscuți de ai mei.” (Gligor Hașa, *Arhipelag*, nr.3,2000,p.86.87).

“Lumea lui Rudi este lumea care se închide singură într-un bar ca să descopere armonia nimicului, unde spiritul este un lux greu de găsit pentru persoanele anoste... Cu fraze concise, dar pline de ironie, o ironie prezentă ca ceața londoneză merită să ascundă trădările noastre de peste ani, proza sa scurtă devine oglinda electrică, oglinda mișcătoare. Din fapte banale se naște o lume plină de umor, o lume care vrea, care are, nu se știe ce însă...” (Constantin Stancu, *Provincia Corvina*).

Despre **Vâltoarea**:

“Personajele acestui roman se apropie de sufletul cititorului pe nesimțite, se instalează comod în sertărașe anume ale minții și îl atrag într-o cursă coexistențială de unde nu mai reușesc să evadeze nici măcar după terminarea lecturii. De aceea, afirm cu toată convingerea că Radu Igna este unul dintre cei mai înzestrați și mai serioși prozatori români de la această oră. Este un adevărat profesionist în arta construirii unui eșafodaj epic și a unei atmosfere, absolut ideale, în care personajelor nu le mai rămâne altceva de făcut decât să se conformeze unui scenariu realizat cu grijă și cu responsabilitate artistică.” (Dumitru Hurubă, coperta a patra a cărții).

“ Romanul *Vâltoarea* este cel mai reușit roman pe care l-am citit în ultimii ani. Prin forța unui narator a cărui luciditate este insuportabilă...Memoria, de o minuțiozitate tăioasă, recompune, afectiv și istoric, teribilul calvar prin care vine țara de ieri...Reluând sub lupă, probabil, ale cenușiei autocenzuri la care te sileau “tovarăși”, autorul cizelează cu o mare și sfântă exigență a valorii, declanșată fără rețineri, manuscrisul unei trude din anii 1962...Probabil că el a scris cartea ușor încrezător în ceea ce părea liberalizare (și chiar a existat așa ceva), dar știm cum au cotit-o directivele.

Cert este că Radu Igna, după decenii în care a tras învățăminte, cu amarul privilegiu al izolării în provincie, nu însă și absent din fierberea acelor ani în viața scriitorilor, iar acum ne restituie *cartea conștiinței intacte*.” (Eugen Evu, “*Radu Igna – un mare prozator și cartea memoriei intacte*”, *Provincia corvina* , nr.21, 20001).

“Stilul autorului este unul profesionist, stăpân pe mijloace, iar refuzul unui plan elaborat epic și acceptarea planului simplu al vieții acelor oameni din trecut, așa cum I-a scris inițial Dumnezeu, este un merit. Volumul are profunzime, iar sinceritatea autorului dă strălucire fotografiei. Radu Igna nu a preluat tehnica romancierului care vrea să facă pe placul cititorului avid de facil, de întâmplări care s-ar putea întâmpla, dar care nu se întâmplă în realitate niciodată. Radu Igna a scris pur și simplu direct, cu dragoste, profund. ..Doar trebuie să ne cunoaștem trecutul...Putem?” (Constantin Stancu, *Provincia corvina* , nr.23, 2002).

Nimic deosebit în timpul serviciului meu:

Eugen Evu, în *Sinteze prahovene*, 2002:“Scriitorul hațegan Radu Igna a mai dat o carte . Este vorba de un microroman evocator...Narațiunea își aruncă ancora în apele tulburi din decembrie 1989, în “proces verbal”. El reface minuțios, sec, persiflant ironic, leșinul bine controlat, de fapt apatia colectivă, epuizată de “ordine și disciplină” a unei mase pretată la automatisme și pseudovigilență. *Nimic deosebit în timpul serviciului meu* este mesajul malițios al stării predecembriste. Totul e teatral, duplicitar, tern, omniprezența ceaușismului fiind, paradoxal, și ea una sterilă, mimată pentru a corespunde viziunii puterii ruptă de realitatea generală...

Infiltrările “elementelor”, refexele subordonării după cum bate vântul, confuzia și consecințele, sunt redade în roman ca o mărturie pentru cei ce au trăit “eroica iepocă”, a răbdării cu schepsis justificativ, ci - sperăm-, pentru generația următoare.”

” Cărțulia asta densă, densă,este legată din schițe și tablouri măiestru încheigate, cu o galerie de personaje și fapte dintre cel mai tipice și mai vii din perioada “anilor lumină”, din perioada pre și post revoluție.” (Teresia B. Tătaru, în *Origini*, S U A, nr. 6-7,2004)

Valea proscrisilor

Valeriu Bârgău (coperta a IV-a a cărții): “*Valea proscrisilor* este o carete în care ecoul personajelor se amestecă într-un iureș de obsedant deceniu cu iureșul sălbatic al naturii, al caracterelor exemplare. Cartea se citește cu plăcere și, zic eu, cu interes, fiind una de sertar, refuzată la editare în alte timpuri”.

Dumitru Hurubă (*Ardealul literar*,nr.2,2004): “...am mai spus-o și repet: Radu Igna este un excelent povestitor, unul dintre aceia care, nu numai că acaparează pe nesimțite cititorul cu fluiditatea narațiunii, dar și impunându-i acestuia un mod de a gândi despre lume și viață și de a acționa în ceea ce privește “punerea în scenă” a întregului spectacol. “Valea proscrisilor” este locul unde, oarecum sadovenian vorbind , “ un se întâmplă nimic”, valea unde sălășuieste populația unuei localități în care existența este compusă insignifienței umane și chiar animale-așa ne apare la nivelul anului 2004...Eroare! În localitatea Valea destinele oamenilor și trăirile lor nu sunt cu nimic mai prejos decât cele din alte părți de lume; aici se petrec drame sociale, iubiri, invidii, promovări în funcții, imoralități mai mult sau mai puțin importante, dar purtând, de fiecare dată, în fiecare caz, amprenta senazaționalului...Este scara redusă a societății, reprezentarea unui domeniu- învățământul- cât de cât pe alte coordonate decât cele oficiale pe care se zbat permanent să le impună atât județul, inspectoratul de învățământ, cât și la nivel de localitate pe linie politico- administrativă. Din acest trio, autorul a extras ca fiind totuși punctul forte, școala: ei, dascălii, cu toate avatarurile cărora sunt obligați să le facă față, sunt cei

considerați, mai cu voie, mai cu scrâșniri din dinți mințile luminate ale comunității...Din acest punct de vedere, romanul este un ghid-document oglindind cu fidelitatea unor vremuri pe care e bine să le cunoască generațiile nu din amintiri pătimase, ci din descrieri obiective , detașate, sincere și cu redarea realităților în toată...splendoarea lor. Ceea ce face Radu Igna în romanul său.”

Eugen Evu (în *Provincia Corvina*, nr. 31, 2004): “...Radu Igna vrea să ne dea nu doar o carte a frustrărilor, a tipologiei “inteligenței surogat”, după distrugerea fizică și psihică a elitelor culturale românești de modelul stalinist-dejist, apoi ceașist, ci o carte -document, zguduitoare prin vibrația memoriei, salvată din amnezia indusă, ori auto-indusă a complicitărilor fanatici...”

“Valea proscrisilor ” este romanul unei conștiințe intacte, al maturității depline. Radu Igna este prețuit cum se cuvine de cititorii săi, de prietenii literari nedezmintiți.”

Gligor Hașa (În *Lumea deazi*, nr. I4, 2004): “ Valoarea cărții (și resortul ei pasional-emoțional) constă în primul rând în atmosfera creată, care, chiar dacă cititorul se va mira, trimite cu gândul către deliranta atmosferă creată de Petre Sălcudeanu în “Biblioteca din Alexaneria”. Aparent, personajele sunt puține, însă până și toponimicele devin în carte personaje: podul de peste Cârnu, Cârnu, Limpejoara. Autorul e un creator de personaje cu haruri de magicean...”

Lazăr nu mai vine

Adrian Dinu Rachieru: “Observator atent, dl .Igna este câteodată poematic, alteori grav, alternând registrul comic cu tonul ironic. Fie că povestește despre “aventurile” unor doamne într-o stațiune (V.Confesiunea doamnei Măriuca Pistol), fie că e vorba despre o experiență americană (Nory își descoperă marea iubire în tomnaticul John, v. Cum vă spun), prozatorul dezvoltă regimul confesiv, mimând oralitatea. El cercetează fauna tranziției, escrocii (v Mașină de ocazie) sau visătorii ei, precum

cetățeanul Nevoitu (v. Grevă individuală), sperând la" casa virtuală". Nu lipsesc infiltrațiile lirice (v. Simbioză), unde bătrânul "fără minte"(după spusele soției) se luptă cu ferestrăul și nucul." (Din prefața cărții).

Constantin Stancu (*în Lumea de azi*, nr 2, 2006): " Lazăr nu mai vine" ", Ediura " Călăuza " v.b, 2005, Deva, avându-l drept consilier editorial pe regretatul Valeriu Bârgău, este una de proză scurtă și de viziune lungă...Spre deosebire de scrierile anterioare, această proză este străbătută de un fior metafizic profund, enigma în fața morții, tremurul că fiecare scriere trebuie să trimită la ceva mai înalt."

Condamnat

Gligor Hașa „ în prefața cărții”: „Condamnat” este un nou roman de atmosferă apărut sub semnătura lui Radu Igna, cel care în anul 2004, primea premiul Uniunii Scriitorilor, filiala Sibiu, pentru „Valea proscrisilor”. Încă din primele pagini, se definește ca o carte a învățatului și învățacelui, a magului și a ucenicului, numai că, în acest mediu închis, unde la intrare „se lasă orice speranță”, învățăturile nu-i folosesc lui Ovidiu Drumaru. Asistăm la nașterea unui roman, din stropi de viață, într-un loc în care spiritualicește se trăiește într-un singur anotimp: dezolanta ploaie bacoviană”.

Vocația culturală a Hașegului:

Lazăr Ioachim: „Volumul „Vocația culturală a Hașegului” vine să încununeze, la cei 75 de ani ai autorului, o carieră de excepție. Realizarea cărții ridică însă probleme deosebite, având în vedere zecile de autori, români sau străini, care s-au aplecat asupra acestei zone. În primul rând este dificil să alcătuiesti o ierarhizare a valorilor, fără să ai permanent sentimentul că ai omis vreun autor sau ai nedreptățit pe altul. .. Dar toate aceste dificultăți au fost rezolvate cu mult profesionalism de către scriitorul și profesorul Radu Igna” (din Prefața volumului).

RADU IGNA
LA ZĂR NU MAI VINE

Proză scurtă

Editura CĂLĂUZA v.b.
 2005

Observator atent, dl. Igna este câteodată poetic, alteori grav, alternând registrul comic cu tonul ironic. Fie că povestește despre „aventurile”

unor doamne într-o stațiune (v. Confesiunea doamnei Măriuca Pistol), fie că e vorba despre o experiență americană (Nory își descoperă marea iubire în tomnaticul John, v. Cum să spun), prozatorul dezvoltă regimul confesiv, mimând oralitatea. El cercetează fauna tranziției, escrocii (v. Mașină de ocazie) sau vizătorii ei, precum cetățeanul Nevoitu (v. Grevă individuală), sperând la „casa virtuală”. Nu lipsesc infiltrațiile lirice (vezi Simbioză), unde bătrânul „fără minte” (după spusa soției) se luptă cu fierăstrăul și nucul.

Adrian Dinu Rachieru

ISBN 97843844-6

9784384451

14. CUPRINS:

- ÎN LOC DE ÎNTRUDUCERE, COPERTA A-IV-A A CĂRȚII VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI DE RADU IGNA
- POEZIA PĂMÂNTULUI
- RUDI
- AM PRIMIT DE LA SCRITORUL RADU IGNA: RADU IGNA, SCURTĂ BIOGRAFIE LITERARĂ
- ARMONIA SNACK-BAR
- UP AND DOWN
- PROZATORUL RADU IGNA SAU PUTEREA DE A VEDEA DINCOLO
- RĂBDAREA, CA UNITATE DE MĂSURĂ A TIMPULUI
- „CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE SUEDEZĂ” – O LECȚIE DISCRETĂ
- VALEA PROSCRISILOR DUPĂ RADU IGNA
- STROPI DE RADU IGNA
- *ÎN LOC DE POSTFAȚĂ*
- ENERGIILE GLORIEI LA SCRITORUL ROMÂN
- GÂNDURI DESPRE SCRITORUL RADU IGNA